

INTEGRÁLT VÍZHÁZTARTÁSI TÁJÉKOZTATÓ, OPERATÍV ASZÁLY- ÉS VÍZHIÁNY- ÉRTÉKELES

2021. március

– kivonat –

Készítette:

az

Országos Vízügyi Főigazgatóság
Vízrajzi és Vízyűjtő-gazdálkodási Főosztály

Vízrajzi Osztálya

és az

Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság

Budapest, Szeged
2021. március 10.

HELYZETÉRTÉKELÉS

Csapadék

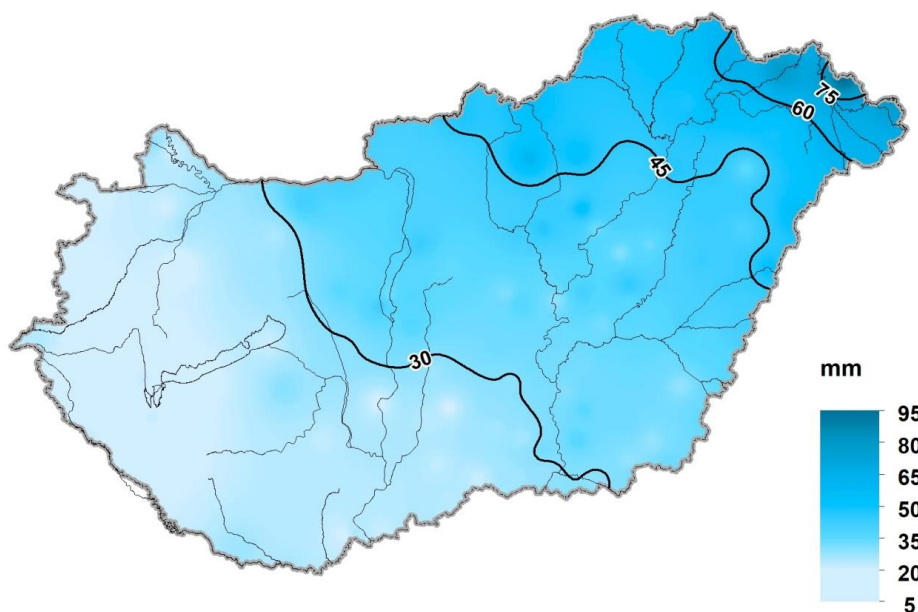
2021 februárjában a rendelkezésre álló adatok szerint az ország területére lehullott csapadék mennyisége 13 mm (Zalaegerszeg-Nagykutas) és 92 mm (Barabás) között alakult. Az országos területi átlagérték 34 mm volt, ami 5 mm-rel (17%-kal) haladta meg a viszonyítási időszak (1971-2000) február havi átlagértékét.

A február havi csapadékösszeg a Győrszentiván-Dunaújváros-Kiskunfélegyháza-Szeged-vonaltól északkeletre eső országrészekben meghaladta az éghajlati átlagot. A február havi átlaghoz viszonyított legnagyobb csapadéktöbbletet (45-56 mm) az ország északkeleti részén, a legnagyobb csapadékhiányt (15-24 mm) a Dunántúl délnyugati részén jegyezték fel.

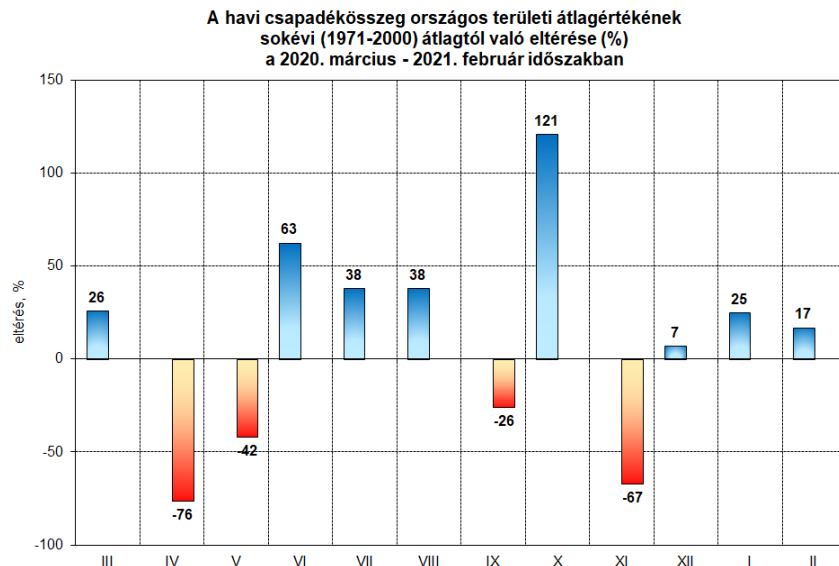
Februárban összefüggő hótakaró síkvidéken átmenetileg többfelé kialakult. A maximális hóvastagságot (17 cm) Kölked állomáson jegyezték fel.

Országos áttekintésben a februári átlaghoz viszonyított legnagyobb csapadékhiány (24 mm) Nemeskisfalud, a legnagyobb csapadéktöbblet (56 mm) Barabás állomáson fordult elő.

A 2021. február havi csapadékösszeg területi eloszlása

Az alábbi ábrán a legutóbbi 12 havi időszakra mutatjuk be a havi csapadékösszeg országos területi átlagértékének a sokévi átlagtól való relatív eltérését.

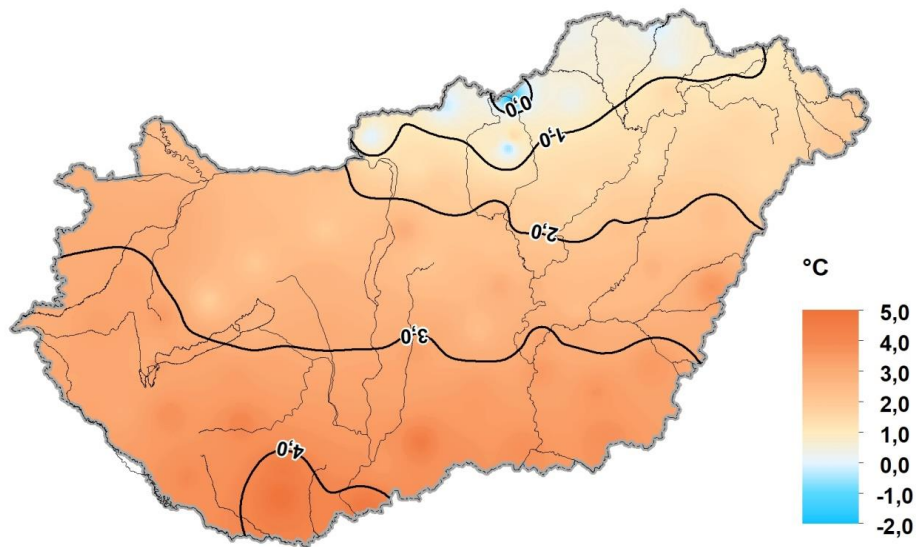
A 2021. január-február időszakban lehullott csapadék mennyisége 32 mm (Zalaegerszeg-Nagykutas) és 191 mm (Barabás) között alakult, az országos területi átlagérték 74 mm volt, ami az időszakos átlagnál 13 mm-rel (21%-kal) több. A 2 havi csapadékösszeg hozzávetőlegesen a Duna-Tisza-vízválasztótól keletre haladta meg az időszakos átlagot. Ugyanakkor az Észak- és Dél-Dunántúl egyes közzeteinek kivételével az időszakos átlagnál kevesebb csapadék hullott. Országos áttekintésben az átlaghoz viszonyított legnagyobb 2 havi csapadékhiány (41 mm) Nemeskisfalud, a legnagyobb csapadéktöbblet (114 mm) Barabás állomáson jelentkezett.

Léghőmérséklet

A február havi középhőmérséklet $-1,4^{\circ}\text{C}$ (Zabar) és $4,7^{\circ}\text{C}$ (Pécs-Pogány) között alakult, az országos területi átlagérték $2,4^{\circ}\text{C}$ volt, ami a sokévi (1971-2000) februári átlagot $1,8^{\circ}\text{C}$ -kal haladta meg.

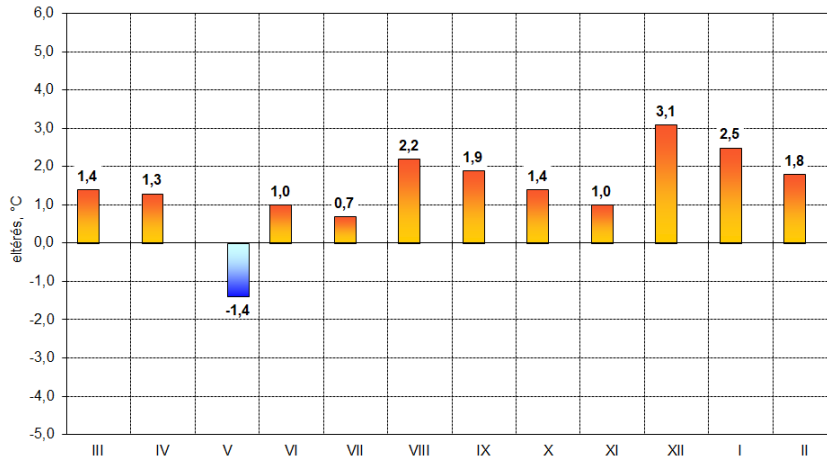
A havi középhőmérséklet az ország egész területén meghaladta a sokéves (1971-2000) február havi átlagot. Az átlagtól való legnagyobb pozitív eltérés ($3,7^{\circ}\text{C}$) Pécs-Árpádtető állomáson jelentkezett.

A 2021. február havi középhőmérséklet területi eloszlása

Az alábbi ábrán a legutóbbi 12 havi időszakra mutatjuk be a havi középhőmérséklet országos területi átlagértékének a sokévi átlagtól való eltérését.

A havi középhőmérséklet országos területi átlagértékének sokévi (1971-2000) átlagtól való eltérése (°C) a 2020. március - 2021. február időszakban

Talajnedvesség

A 300 m-nél alacsonyabb területeken a talajok legfelső (0-20 cm-es) rétegének nedvességtartalma februárban az egy hónappal korábbi állapothoz képest – különösen a Dunántúlon – mérsékelten csökkent. A talajréteg nedvesség-tartalmát területi átlagban síkvidéken a Dunántúlon az 50-70% közötti, egyéb síkvidéki területeken a 70-90% közötti telítettségi értékek jellemezték.

A 20-50 cm közötti talajréteg nedvességtartalma februárban a 300 m-nél alacsonyabb területeken kissé növekedett. A talajréteg nedvességtartalmát február végén általában a 100 %-t erősen megközelítő/elérő telítettségi értékek (telített állapot) jellemezték.

Az 50-100 cm-es talajréteg nedvességtartalma februárban a 300 m-nél alacsonyabb térszíneken az egy hónapnál korábbi állapothoz képest mérsékelten növekedett. Ennek a talajrétegnek a nedvességtartalmát a hónap végén a Közép-Dunántúl és a Duna-Tisza köze egyes nyugati körzeteinek kivételével a telített állapot jellemezte.

Talajvíz

Februárban – kisebb körzetek kivételével – változatos területi eloszlásban valamennyi síkvidéken emelkedett a talajvízszint. Az emelkedés mértéke a Hevesi-sík keleti felén, a Duna-Tisza köze keleti peremvidékén, a Tiszántúlon és a Dráva-menti sík keleti felén volt a jelentősebb (10-75 cm). A Duna-Tisza közén a Hátság és a Dunamenti-sík, valamint a Mezőföld és a Kisalföld területének csaknem egészén, illetve a Dráva-menti sík nyugat felén csak kisebb (0-10 cm) emelkedés fordult elő.

Néhány körzetben, így a Dráva-menti sík nyugati peremvidékén, az Enyingi-hát déli részén, a Kiskunsági-homokhát és az Illancs területének középső részén kisebb (0-5 cm) talajvízszint-csökkenés mutatkozott az elmúlt hónapban.

Az 1971-2000. közötti időszak február hónapjai átlagértékénél alacsonyabban helyezkedett el a talajvíztükör elsősorban a dunántúli síkvidékeken és a Duna-Tisza köze területén, valamint a Mátra előterében, illetve a Tiszántúl jelentős részén. A legjelentősebb, 300 cm-nél nagyobb különbség-értékek a Duna-Tisza köze területének hátsági részén és a Mátra előterében mutatkoztak. 100-200 cm közötti eltérés jelentkezett a Nyírség keleti és északkeleti részén, a Bodroghöz északkeleti peremvidékén, a Tiszahát délkeleti részén, a Szatmári-síkon, valamint a Nagykovács és a Hortobágy határvidékén, a Körös-Maros köze déli részén, a Duna-Tisza közén a Hátság alacsonyabb térszínein, a Mezőföld déli részén. 50-100 cm eltérés fordult elő a Hortobágy déli részén, a Duna-Tisza közén a Hátságperemi zónákban, a Dráva-menti sík keleti peremterületén, a Mezőföld jelentős részén és a Kisalföld egyes területein.

A viszonyítási időszaknál magasabb talajvízszint a Kisalföldön, a Körös-Maros köze nyugati és északi peremterületén, a Nagykovács délkeleti és középső részén, a Kiskörei-tározó térségében, a Sajó–Hernád-síkon, a Taktaközben, a Hortobágy északi peremvidékén, a Hatvani-síkon. a Duna-Tisza közén a Bácskai löszös sík délkeleti peremvidékén és a Kisalföld egyes körzeteiben mutatkozott.

A síkvidékek területi átlagában a talajvíztükör 2021. február hónapban az 1971-2000. közötti időszak február havi átlagértékénél 55-60 cm-rel alacsonyabban helyezkedett el.

Operatív aszály- és vízhiány értékelés

Átlagos márciusi időjárás esetén a talajok felső rétegének telített állapota keleten állandósulhat, ezt a folyamatot lassan mérsékelheti a beszivárgás a mélyebb rétegekbe. A mélyebb rétegek teljes feltöltésével a talajvízszint lassú megemelkedésére lehet számítani.

Az átlagosnál csapadékosabb március esetén számottevő mértékben további belvízi elöntések alakulhatnak ki, aminek közepes a valószínűsége.

A sokévi átlagnál szárazabb hónap esetén a felső rétegekből lassú szivárgás feltételezhető az alsóbb rétegekbe, csökkentve a felső rétegek telítettségét. Ebben az esetben a Dunántúlon a felső rétegek vízhiánya tovább nőhet, akár közepes aszály is kialakulhat.

Belvízi helyzetértékelés

2021 februárjában országos összesítésben a belvízrendszerek közötti vízforgalom mennyisége 309,85 millió m³ volt, ami 124,30 millió m³-rel (167%-kal) haladta meg az előző havi értéket. A február havi vízforgalom részben a felszíni vízfolyásokból a belvízrendszereken átvezetett vízmennyiség volt.

A hónap folyamán az ország területén maximálisan 44433 ha belvízelöntés fordult elő.

A tározókban visszatartott víz mennyisége 2021 februárjában országos összesítésben az egy hónappal korábbi értékhez képest 3,84 millió m³-rel (4,6%-kal) növekedett.

2. ELŐREJELZÉS

Időjárás-előrejelzés

Az Országos Meteorológiai Szolgálat 2021. február 12-én kiadott hosszú távú meteorológiai előrejelzése szerint márciusban az átlagosnál kissé melegebb és az átlagosnál szárazabb, áprilisban és májusban az átlagosnál kissé melegebb és átlagosan csapadékos időjárás valószínűsíthető.

A havi középhőmérséklet és a havi csapadékösszeg országos átlagértékei az alábbi előrejelzett értékek között várhatók (zárójelben a sokévi átlagokat tüntettük föl):

Hónap	Havi középhőmérséklet [°C]	Havi csapadékösszeg [mm]
március	4,8 – 7,0 (5,4)	10 – 45 (32)
április	9,9 – 11,8 (10,3)	30 – 65 (46)
május	15,0 – 17,1 (15,6)	40 – 85 (61)

Az OMSZ 2021. március 10-én kiadott középtávú előrejelzése szerint a következő 10 napos időszakban mérsékeltén változékony, kora tavaszi időjárásra lehet számítani.

Többször és többfelé várható csapadék, de ennek mennyisége területi átlagban előreláthatólag az ország területén nem haladja meg a 10 mm/nap értéket.

Az időszak elején fokozatos felmelegedés várható, majd az időszak túlnyomó részében az időszakos átlaghoz közeli napi középhőmérsékletek várhatók. Az időszak utolsó két napján lehűlés valószínű.

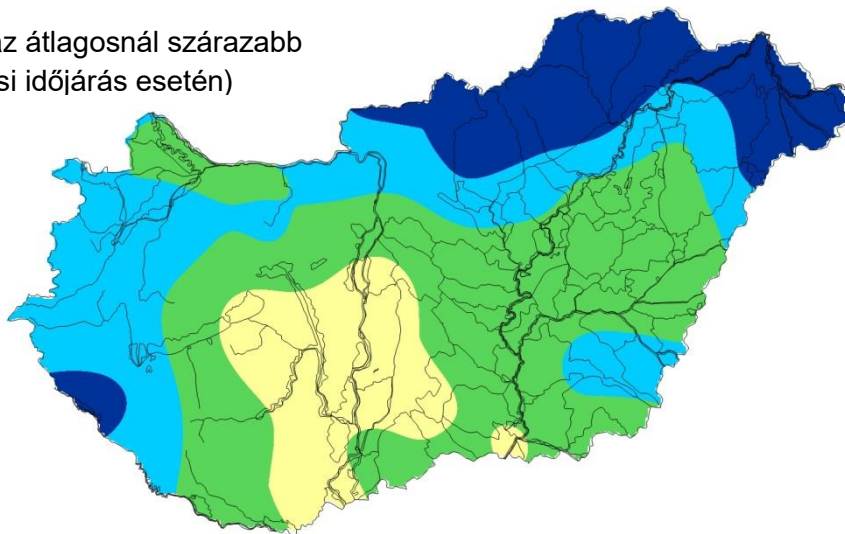
Vízháztartási előrejelzés

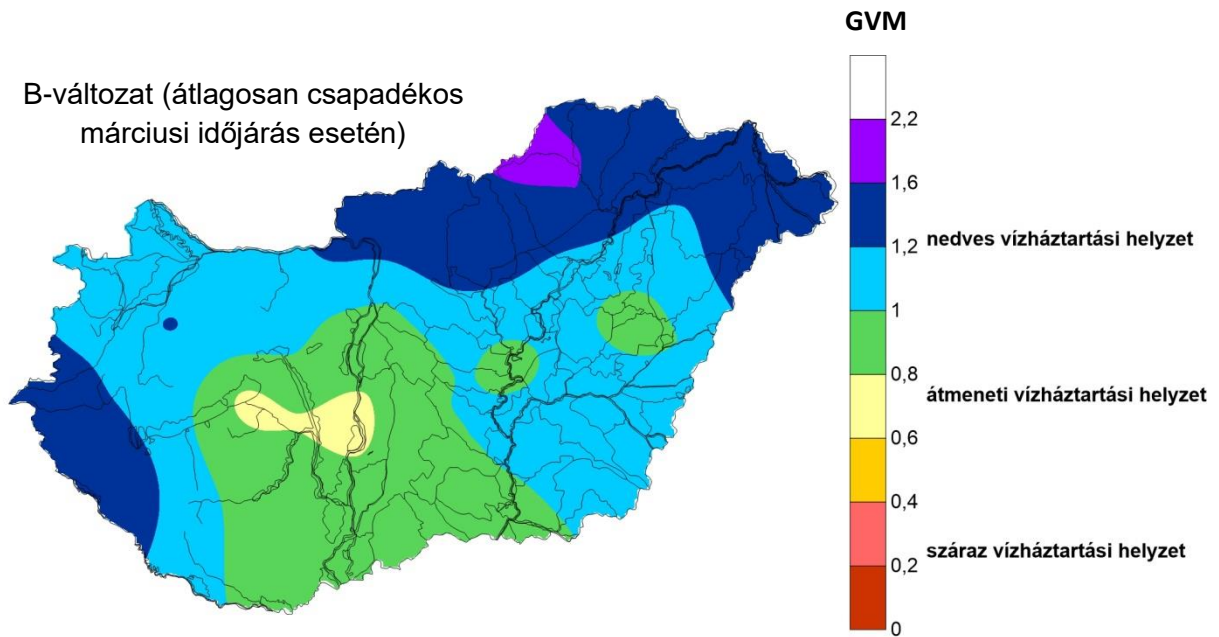
Az előző év azonos időszakához képest országos területi átlagban hasonló, valamelyest nedvesebb vízháztartási helyzet volt jellemző.

A márciusra előrejelzett átlagosnál kissé melegebb és átlagosnál szárazabb időjárás következtében az ország teljes területén átmeneti vízháztartási helyzet valószínűsíthető. Kivételt az ország É-ÉK-i része, valamint a Délnyugat-Dunántúl képvisel, ahol nedves vízháztartási helyzet várható.

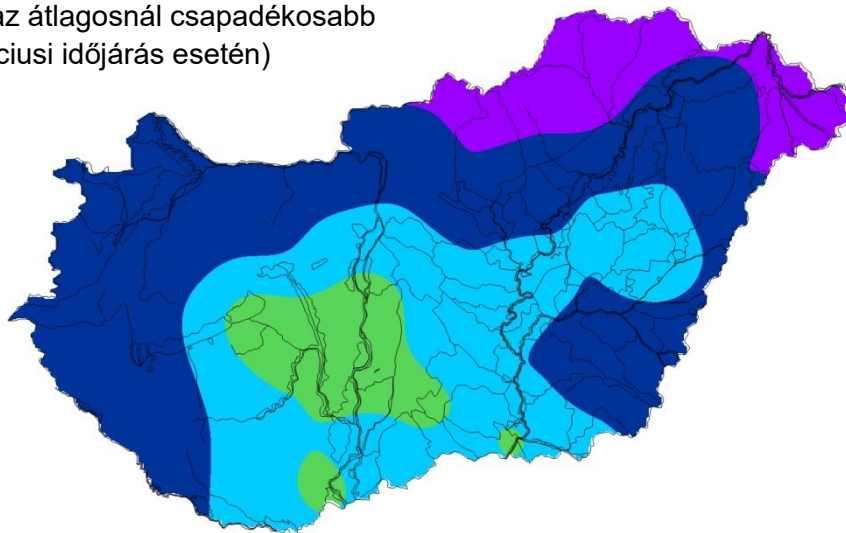
A következő ábrákon időjárási forgatókönyvenként szemléltetjük a februári vízháztartási helyzet várható alakulását.

A-változat (az átlagosnál szárazabb márciusi időjárás esetén)

C-változat (az átlagosnál csapadékosabb márciusi időjárás esetén)

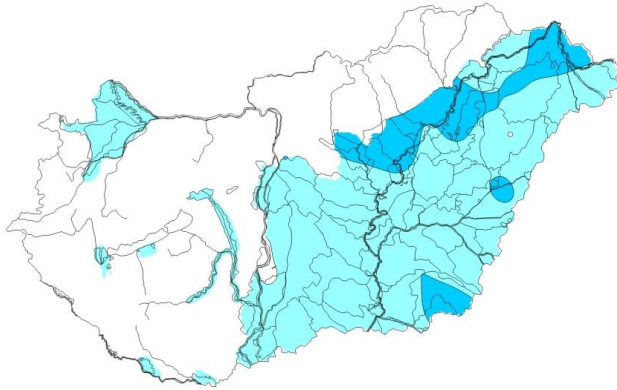

Várható belvízi kilátások

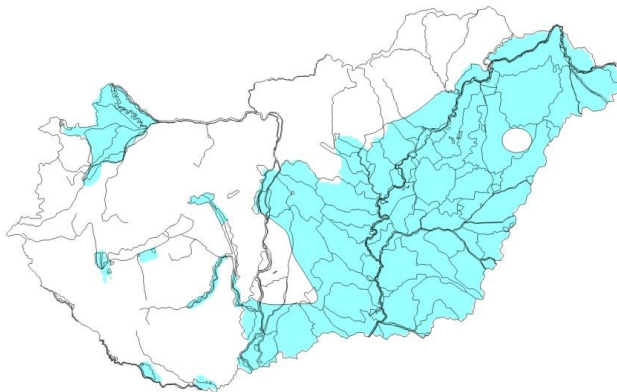
A hosszú távú meteorológiai előrejelzés szerinti az idei március folyamán az átlagosnál kissé melegebb és átlagosnál szárazabb időjárás valószínű. Ebben az esetben (C-változat) a belvízindex (PBI) értékei az országban 0,5-1,0-között becsülhetők (csekély belvív), az ország síkvidéki területein főleg a Tisza mentén, a Körös-Maros közén és a Körösök vidékén lehet csekély belvízelöntéssel számolni. A márciusra vonatkozó hosszú távú meteorológiai előrejelzés beválása esetén közepes belvív kialakulása nem valószínű

A következő ábrákon időjárási forgatókönyvenként szemléltetjük belvízhelyzet várható alakulását.

A belvízindex alakulása az átlagosnál csapadékosabb márciusi időjárás esetén

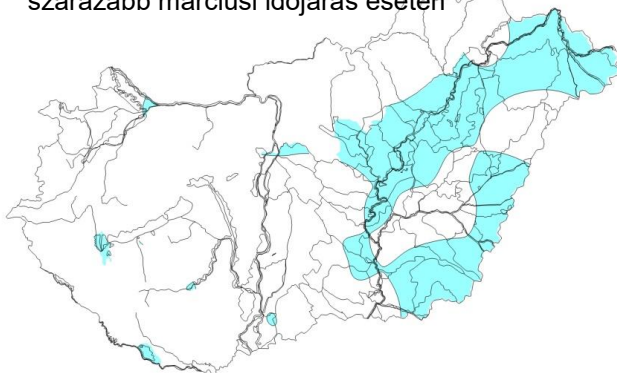
A belvízindex alakulása átlagosan csapadékos márciusi időjárás esetén

PBI

A belvízindex alakulása az átlagosnál szárazabb márciusi időjárás esetén

Az „Integrált vízháztartási tájékoztató, operatív aszály- és vízhiány értékelés” című kiadványt készítették:

Ágoston Bence, ATIVÍZIG
Dr. Pálfai Imre, ATIVÍZIG
Dr. Benyhe Balázs, ATIVÍZIG
Szalai József, OVF
Fiala Károly, ATIVÍZIG
Fehérvári István, ATIVÍZIG
Dr. Barta Károly, SZTE

Jakus Ádám, OVF
Németh Anita, OVF
Szabó Klaudia, OVF
Szalai József, OVF
Varga György, OVF

Címlapfotó: Szalai József (Befagyott dunai holtág, 2021. február 14.)

Az „Integrált vízháztartási tájékoztató, operatív aszály- és vízhiány értékelés” című kiadványt a BM 45/2014. (IX. 23.) rendelet 1.§ (1) c), d), e), (2) és a 3.§ (3) j) alapján havi rendszerességgel az Országos Vízügyi Főigazgatóság – az Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatóság bevonásával – készíti el és adja ki.